

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

2:a årg.

Den 25 November 1900

N:r 9

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Julius Kronberg* (med 1 porträtt). *En bikt*. För HVAR 8 DAG af Niemand. *Chefsombytet vid krigshögskolan* (med 2 porträtt). *Major Lars Tingsten* (med 1 porträtt). *Dragonkasärnen i Umeå* (med 2 illustrationer). *En "politisk" bulldogg* (med 1 illustration). *En scenisk skönhet* (med 1 porträtt). *Kärleksscenen ur "En lyckoriddare"* (med 1 illustration). *En stor kyrklig förening* (med 1 illustration). *Strindbergs "Till Damaskus"* (med 2 illustrationer). *Världens största folkskolehus* (med 4 illustrationer). *Den hemska järnvägsolyckan vid Offenbach* (med 1 illustration). *Mellan kulisserna...* Af Richard Harding Davis. *En velociped för handkraft* (med 1 illustration). *Veckans porträttagalleri* (med 8 porträtt). *Gatuolyckorna i Stockholm* (med 2 ill).

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

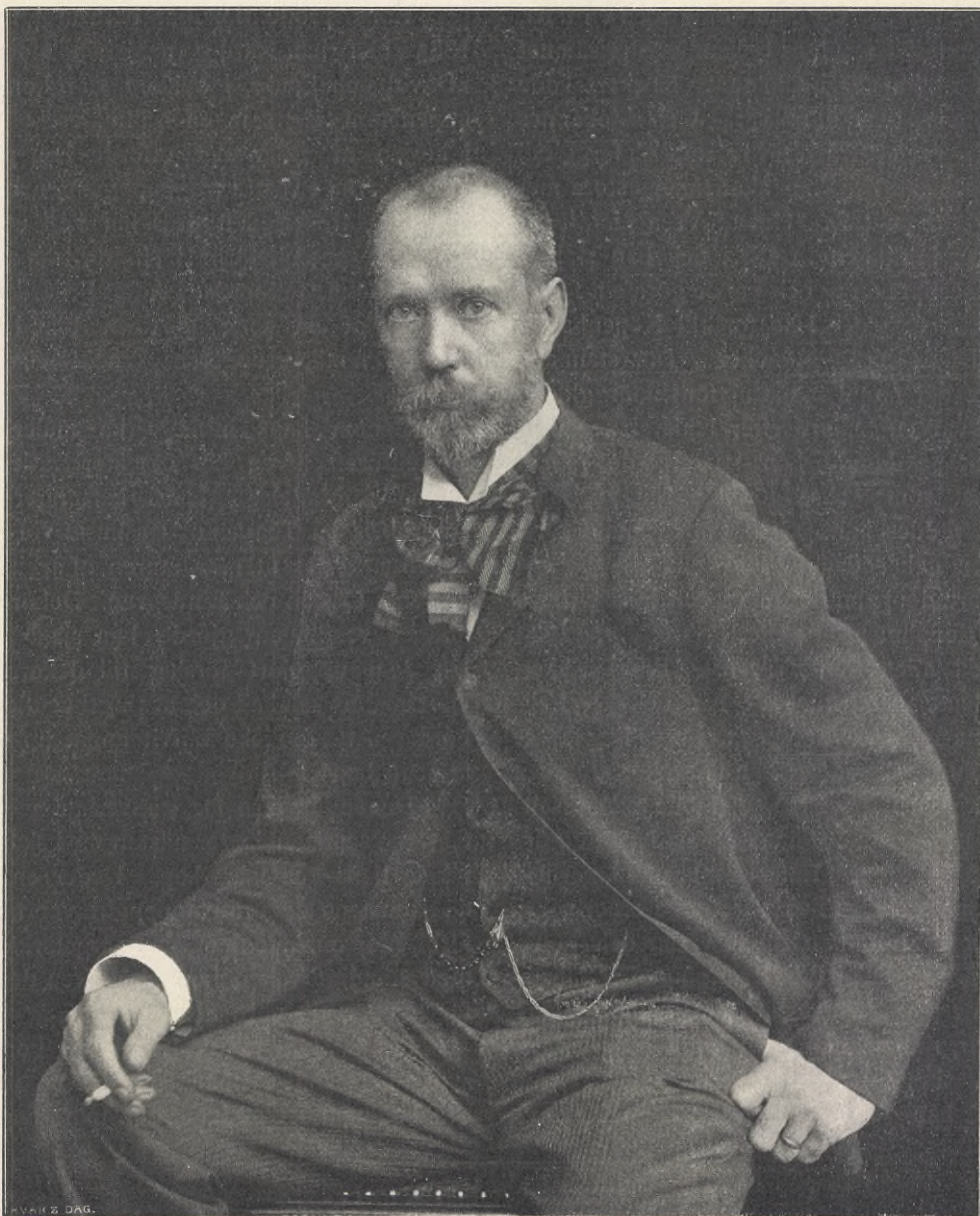

Foto. Hamnqvist, Sthlm.

Professor JULIUS KRONBERG.

JULIUS KRONBERG.

Den 11 december fyller professor Julius Kronberg 50 år. Om man ser på, hvad han hunnit med, skulle man sätta hans ålder betydligt högre. Och ändå har han icke haft någon annan plattform att stå på än den han skapat sig själf.

Lyckligtvis fick han börja i tid. Som tretton års pojke kom han till Stockholm för att söka plats på en fabrik. Det var nog knappast hans hopp att den »fabriken» skulle heta »Akademien för de fria konsterna». Men så blef det i alla fall.

Redan 1868 var han färdig med en tafla, som exponerades. Den behandlade prisämnet för året »Johannes i Öknen». Höckert hade lärt honom, hvad färg var. Och »Johannes i öknen» var ett frässeri i orientalisk färgglöd. Två år senare fick han akademiens stora medalj för sin pristafva »Gustaf Vasa emottager bibelöfversättningen». 1873 fick han statens stora resestipendium och kunde göra sin första europeiska utflykt. Han for till Köpenhamn, Paris, Düsseldorf, München. Där stannade han. Ty där fann han näring för sin färgglädje. Makart var en målare, efter hans sinne. Och i gallerierna kunde han studera de gamla mästarna, som också förstått sig på färg.

Så föddes hans »Jaktnymf», som först i München och sedan i Stockholm tilldrog sig en storartad uppmärksamhet och införlifvades med nationalmuseets galleri. Aret därpå kom han med allegorien »Våren». Färgkärleken behöll han. Men nu hade han också lärt sig uppskatta själfva kompositionens betydelse.

Samtidigt med att han flyttade sin atelier från München till Rom, utställde han Ibsen porträttet. I Rom stannade han i många år. Där målade han »Lutspelerska», »Amorin», »Bacchanttåget», »Två skjutande amoriner». Från Rom drog han till Egypten och Tunis för att göra studier till »Drottningen af Saba», ett ämne som lifligt tilltalade hans orientalska färgsinne, men först långt senare fullföljdes. Först hade han målat »Våren», nu målade han »Sommaren» och »Hösten».

Våren tog gestalt i en ung kvinna, som på en stork bars genom rymden. Sommaren blef en badande nymf. Hösten framställdes som en mogen kvinna, hvilken fröjdas åt drufskörden. Hans egyptiska iakttagelser om-sattes på duken i det stora praktverket »Kleopatras död».

I midten af 1880-talet återvände Kronberg till Sverige och Stockholm såsom professor vid konstakademien. Vintrarna tillbragte han emellertid fortfarande några år i Italien. Professuren behöll han till 1898.

Hans produktion har oafbrutet fortgått: 1885 blef han färdig med sin stora tafla »David och Saul», i hvilken »färgkonstnären uppenbarat sig som en själfmålare af rang». I början af 1890-talet utförde han plafondmålningarna i västra trappuppgången af Stockholms slott. Sedan dess har han utfört en del af oljemålningarna i Hallwylska palatset i Stockholm, fullbordat i Adolf Fredriks kyrka och målat en serie porträtt, bland hvilka märkas familjegrupperna Wachtmeister och Hallwyl.

Genom hans initiativ ha måleriet och arkitekturen äfven hos oss återknutit sin afbrutna förbindelse. Hans kartonger till en amorinfris på Thavenius'ska huset vid Strandvägen utfördes utanför muren af arkitekterna Boberg, Clason och Lindegren. Dekoreringen inne i vestibulen gjorde han själf. Vidare har han uppgjort förslag till dekorerings af Östermalms saluhall och af tingshussalen i Göteborg. Att de icke blifvit annat än förslag, är icke hans fel.

Denna böjelse för samverkan med arkitekterna sammanhänger nästan med skaplynnnet i hela hans konstnärsskap. Under en period, då konstens dekorativa uppgift var tämligen förbisedd, målade han sina färgstarka dukar med ständigt vaken tanke på äfven den plats, för hvilken de voro afsedda.

Denna för Julius Kronbergs konstnärssyften belysande synpunkt får icke uteglömmas vid bedömandet af hans konstnärsskap.

Det var nästan aldeles mörkt i rummet. Brasan hade brunnit ut och öfver de röda kolen fladdrade endast en och annan liten blå låga som en lysande eldfluga och ampeln i taket förmådde ej med sitt matta sken genomtränga skymningen. Luften därinne var tjock och kvaf, nästan mättad med en underlig sötaktig doft, hvilken lade sig hämmande kring puls och hjärta.

Dörrdraperiet lyftes åt sidan och en man visade sig på tröskeln. Han skuggade med handen för ögonen och sökte med blicken genomtränga skymningen därinne.

»Är du där, Elicia?»

Hans röst skar skarp och hård genom rummet och liksom satte den tunga luften i dallring. Ett svagt utrop ljöd från andra ändan af rummet och något hvitt rörde sig därborta.

Han gick med ljudlösa steg öfver golvet och stannade vid den lilla soffan, där hon låg.

»Är det du, Henry? Jag har väntat dig med oro.»

Han stod och betraktade henne ungefär med blicken hos ett rofdjur, då det ser sitt arma offer oåterkalleligt dömdt till döden — blickar halft af medlidande, halft af förakt.

Hon låg med ansiktet bortvändt, så att han blott kunde se den bleka profilen och däröfver det rika, guldbruna håret, hvilket till hälften upplöst strömmade ut öfver den högblåa riddräkten.

Bröset häfdes tungt och oregelbundet och det rosslade hemskt vid hvarje andetag.

Plötsligt vände hon på hufvudet och såg upp på honom med en het, feberglänsande blick.

»Det var hög tid du kom, Henry, jag har inte långt kvar. Kanske öfverlever jag inte ens natten — bröstkorgen och lungorna skadade. Doktorn gaf mig morfin, men det hjälper inte.»

Hon bet hårdt tillsammans tänderna för att ej skrika högt af smärta.

»Hur gick det till Elicia?»

»Åh »Etoile» blef skrämmd — ett papper, som flög öfver vägen — jag blef afkastad — mer vet jag inte. Sedan förde man mig hit — till markisinnan Leblois, tror jag?»

Han böjde på hufvudet, »ja, till markisinnan Leblois». Det blef tyst i rummet — så tyst att klockans pickande borta på kaminfrisen nästan ljöd störande.

Åter var det hon som talade först.

»Du står där så lugn och oberörd som om det inte bekom dig det ringaste.»

Hon försökte att le, ett blekt, sarkastiskt löje, hvilket liksom stelnade till kring de skälvande läpparne.

»Men du har aldrig varit mästare i förställningskonsten, du!»

Hon for med handen öfver pannan, där kallsvetten pärlade som stora, klara tårar och hennes röst hade en underlig, vek klang, då hon fortsatte:

»Det är snart sagt, det jag har att säga dig, Henry. Det är ingen hemlighet jag nu går att afslöja för dig. Mitt lif har varit lika blottadt på hemligheter som på kärlek.»

Hon gjorde ett litet uppehåll och tillslöt ögonen. Han hade flyttat fram en liten pall till soffan och satt nu och lyssnade med nedböjdt hufvud.

»Det är en afbön jag har att göra, Henry», återtog hon efter några ögonblicks tystnad och fortsatte därefter i en låg bråskande ton, som om det varit henne obeskrifligt svårt att få fram det:

»Då jag gifte mig med dig för fem år sedan var det inte kärleken, som dref mig därtill. Det

vet du nog för öfrigt. Jag har aldrig hycklat kärlek, eller hur? Men jag var icke heller falsk nog att träda inför altaret och lofva dig tro och lydnad med en annans bild i hjärtat. Det svär jag dig, Henry. Jag har aldrig älskat, det är som om denna känsla aldrig haft rum i mitt hjärta. Nej, det var detta olycksaliga begär efter att få komma ut i lifvet — att få lefva och njuta — och det har varit mitt lifs mara! Jag höll på att kvävas däruppe i den lilla nordiska småstaden med dess krokiga gator och snörräta människor. Ännu när jag tänker därpå ryser jag af fasa, och jag skulle i denna stund vara färdig göra om detsamma som då. Hur jag vändades, hur jag längtade! Då kom du i min väg eller jag i din. Du friade, hvarför vet jag inte. Jag reflekterade icke ett ögonblick öfver hvad jag gjorde. Jag skulle få komma ut, bort från den lilla hålan — till Rom, Paris, Wien — jag skulle få lefva — få andas! Och jag har lefvat som kanske få. Jag har känt hjärtat slå af sprittande lifslust och blodet brusa i mina ådror —»

Hon gjorde åter ett uppehåll och ett leende gled öfver hennes ansikte vid minnet af det lif hon fört.

»Detta slags lif är likt en bågare fylld med härlig skummande champagne, men på botten gömmer sig kanske likväl malörten. Jag har endast smakat champagnen, så långt som till malörten hann jag aldrig, och jag är nästan nöjd att dö innan jag hunnit dit.»

Nedifrån gatan ljöd buller af vagnshjul och som af människoröster — det var en sista hälsning från världen därute, denna värld med sitt oroliga brukande lif som varit henne så kärt. Männe någon därute nu skulle sakna henne?

»Nu har jag sagt dig allt, Henry.» Hon sträckte ut handen mot honom. »Vill du förlåta mig, säg? Det var ju på sätt och vis en synd jag begick, men jag har alltid försökt vara om inte en älskande så likväl en trogen maka. Och du var den bästa make, man kunde önska sig. Jag skulle riktigt vilja rekommendera dig. Hur vild och uppsluppen jag än var, kom aldrig en förebräelse öfver dina läppar. Att jag aldrig älskat dig är egentligen en gåta, men det beror väl på min stora brist på sentimentalitet. Men goda kamrater ha vi alltid varit och aldrig kifvats eller hur?»

Hon gjorde åter ett svagt försök till att le, men hans ansikte förblef stelt och orörligt.

»Men hvarför svarar du mig inte, Henry? Vill du ej förlåta mig, säg?»

Hans röst ljöd underligt tjock och otydlig aldeles som om något fastnat honom i halsen, då han svarade:

»Jag har intet att förlåta dig, Elicia. Vi äro kvitt! Du var icke falsk nog att träda inför altaret med en annans bild i hjärtat, men jag var det. Jag gifte mig med dig af hämd — af hämd på en annan. Jag hade rest dit upp till det lilla B. halft vansinnig af förtviflan och fast besluten att hämnas på henne, den trolösa. Då träffade jag dig. Du passade mig och ej en sekund betänkte jag mig. När gör man väl någonsin det vid utförandet af sina själfviska planer. Vi hafva båda syndat, Elicia, båda leddes vi af usla, egoistiska motiv. Vi äro kvitt.»

Hon hade trots smärtorna rest sig upp och satt nu och stirrade på honom med vidöppna flammande ögon:

»Och denna andra var?»

»Markisinnan Leblois!»

Hon slog båda händerna för ansiktet.

»Markisinnan Leblais! I sanning underbart! Jag har varit ett medel till hämd på henne, och nu dör jag i hennes hus.»

Hon sjönk tillbaka bland kuddarne med en suck nästan liknande ett klagoskri.

»Que nos destinées s'accomplissent» mumlade hon mera till sig själf än till honom. »Jag dör och du fortfar att lefva! Kanske är jag den lyckligare. Hvem vet hvartill ett fortsatt lif af falskhet kunnat föra mig. Kanske hade det likväl varit bättre om jag stannat däruppe i det lilla B. och kväfts och tynat bort som en planta i en för trång kruka. Då hade jag kunnat dö lugn. Och hvem säger mig att jag dött lugnare då? Bättre att hafva lefvat och lidit än intetdera.»

Hennes krafter tycktes uttömda. Det började

rossla tungt i bröstet och andetagen kommo korta och oregelbundna.

Förskräckt böjde han sig fram öfver henne och lade handen på hennes hjärta.

»Elicia! Elicia!»

Hon öppnade ögonen med ansträngning och sökte ett fäste för sin feberglänsande blick.

»Jag är icke rädd att dö, Henry. Det är blott en sak — när jag är borta — sänk icke ned mig i den mörka familjegraven på Isle. Låt mig hvila på den lilla kyrkogården, du vet under linden, uppe vid muren, som alltid varit min älsklingsplats. Låt löfven susa och fåglarne sjunga öfver min graf och vilda blommor växa på min kulle. Fritt och öppet med den blå himmelen öfver mig vill jag sofva — du vet, jag har alltid älskat friheten!»

Och han böjde tiggande på hufvudet — — —

CHEFSOMBYTET VID KRIGSHÖGSKOLAN.

C. O. NORDENSVAN.

Till öfverste och chef för Värmlands regemente efter öfverste E. A. Winroth, som beviljats afsked, utnämndes för en tid sedan chefen vid krigshögskolan öfversten vid generalstaben öfveradjutanten *Carl Otto Nordensvan*.

Öfverste Nordensvan är född 1851, således nu i sin krafts bästa ålder. Han utnämndes till chef för krigshögskolan juli 1892 och har under den tid han innehaft denna kräfvande tjänst gifvit ytterligare bevis på de framstående militära egenskaper, hvilka förskaffat honom en vacker karriär. Han är en kunskapsrik och praktiskt högst duglig officer, hvilken äfven på sitt nya verksamhetsområde skall göra sig värderad och afhållen.

Öfverste Nordensvans efterträdare som chef för krigshögskolan blef öfverstelöjtnanten i generalstaben, chefen för landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition öfveradjutanten hos

konungen *Carl August Hugo Jungstedt*. Öfverstelöjtnant Jungstedt är född 1854 och erhöi sistlidne sommar nämnda grad i generalstaben, till hvars mest bemärkte män den begåfvade officern räknas. Som chef för krigshögskolan har han blifvit satt på en ansvarsfull post, till hvilken han dokumenterat sig på bästa sätt.

C. A. H. JUNGSTEDT.

MAJOR LARS TINGSTEN.

När det nya härordningsförslaget öfverlämnades till offentligheten, var det major Tingsten, som fick i uppdrag att presentera detsamma. Och klarare och mera öfvertygande än han skulle nog ingen ha varit i stånd att framställa dess innebörd.

Men major Tingsten är icke endast ordets man, utan också handlingens, arbetets. Om han icke det varit, skulle han nog icke vid 37 års ålder ha varit major i generalstaben. Att man i honom hade att räkna med en af den svenska arméns allra mest dugande krafter, visste man dessförinnan. Det hade under tidigare skeden af hans utomordentligt snabba karriär vid flera tillfällen framhållits. Det värnpliktsförslag, som nu utarbetats i generalstaben, påstås också ha hans arbete och hans organisativa blick att mer än någon annans tacka för sin tillkomst.

Om kärnpunkterna i detta förslag, hvilket först och främst ger enhetlighet och effektivitet åt den allmänna värnplikten, hvars princip erkändes redan i bevärningsorganisationen af 1812, skriver han själf:

»Att det kraftigt häfdar den ständiga tjänstgöringens betydelse för befålet, att det såväl genom ökade aflöningsförmåner som genom förbättrad utbildning vill stärka den mycket viktiga underbefälsgraden, att det i väsentlig mån förbättrar och utvecklar de s. k. specialvapnens organisation, att det afser upprättandet af ett positionsartilleri för att användas vid försvaret af befästa fältställningar t. ex. af Stockholms obefästa landfronter, af strategiskt så viktiga punkter, som Upsala och Södertälje, att det särskildt vill tillgodose den egentliga sjukvårdsutbildningen.»

DRAGONKASÄRNER I UMEÅ.

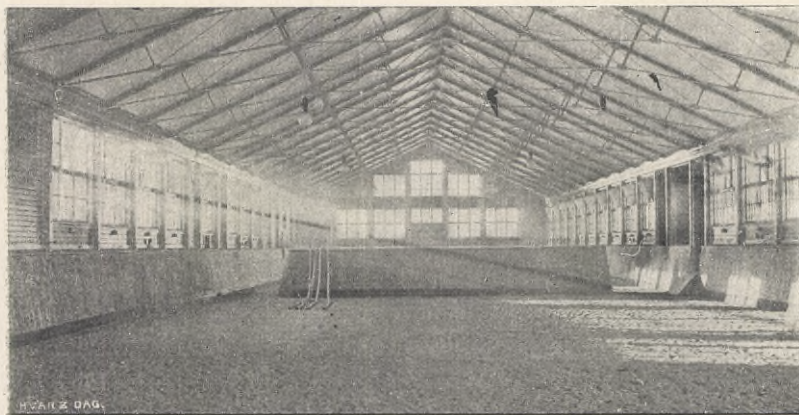
Amatörfotografier för HVAR 8 DAG af hr Gust. Petterson, Umeå.

Det är icke få militära etablissemment som under de senaste åren blifvit »beviljade» af riksdagen, raskt uppförda och befolkade af sina resp. krigare. Från Ystad ända upp till — Umeå har man sett militären rycka in i nya tidsenliga kasärner. Detta är väl endast en början till hvad som komma skall efter det slutliga genomdrifvandet af den nu framlagda stora nya härordningsreformen — men det är i hvarje fall en vacker början.

Senast har Norrlands Dragonregementes nya etablissemment blifvit

DRAGONKASÄRNER I UMEÅ.

DRAGONKASÄRNER I UMEÅ: RIDHUSINTERIÖR.

färdigt i Umeå och den första kontingenten af regementet anlände dit i medio af förra månaden. Dragonerna mottogs naturligtvis med »öppna armar» och skola nog i den trefliga Norrlandsstaden trifvas så bra, att saknaden efter Stockholm, där regementet som känt, förut varit förlagdt ej skall bli för svår! Regementets chef är öfverste G. A. Löwenhjelm.

EN »POLITISK» BULLDOGG.

»Politiska» hundar äro ej så ovanliga företeelser. Sämre och mindre trogen vän än en hund kan en politiker ha! Hvad en hund saknar i politisk bakslughet ersätter han med djup klokhet, en egenskap utan hvilken politikern ej kommer långt. Det mest bekanta politiska hundskapet var väl Bismarcks salig Tyras, rikshunden, någonting å la vår svenske »Pompe, kungens trogna dräng».

En politiker, hvilkens namn senast under den amerikanska valkampanjen åter ljudit med den skärande klangen af misstänkt guld, är mr Croker, den ryktbare chefen för den beryktade »Tammany-ligan» i Newyork. Denne Croker vistas stor del af året i England i Letcomb, nära Wantage, Berks. »Boss» Croker har ej gjort sig känd för någon större människokärlek, men är en entusiastisk djurvän. Hans »hof» af hästar och hundar är något i sitt slagenastående i afseende å kvalitén. Främsta rummet bland hundarne intager den här afbildade »Rodney Stone». Denne bulldogg, som kostat 18,000 kr. svenskt, är »Tammanybossens» favorit. Den ser också ut att kunna injaga den respekt för sin herre, hvilken denne själf gör om intet genom sina politiska manipulationer. Ty det är nog inte med orätt som mr Croker får bära hundhufvudet för Newyorks korrupcion.

RODNEY STONE, VÄRLDENS FÖRNÄMSTA BULLDOGG.

EN SCENISK SKÖNHET.

Fotografi af hoffotogr. Jonason, Göteborg.

Att utdela Parisäppet bland dir. Ranfts många vackra kvinnliga sujetter är inte det allra lättaste! Men det finnes många som skulle utan betänkande gifva det åt fröken *Olga Andersson* såsom den vackraste af »den store direktörens» skådespelerskor. Alldeles afgjort är hon en af de vackraste — därom bär detta hennes senaste och utmärkt lyckade porträtt vittne.

Med sin fägring förenar fröken A. — hvad som hon själf säkerligen skattar högst — en varm kärlek till scenen och en dramatisk talang som allt skarpare träd i dagen. Hon är därtill en arbetsam, mycket flitig skådespelerska, som icke nöjer sig med några med skönhet och vackra toiletter lättköpta segrar.

Fröken A. tillhörde från 9 års ålder till för omkring sex år sedan k. operans balett. Sedan dess har hon varit fäst vid dir. Ranfts teatrar, med undantag af spelåret 1899—1900, då hon var engagerad vid Svenska teatern i Helsingfors. Där uppträdde hon bl. a. som Dyveke, Karin Månsdotter, Kerstin i Drachmanns »Dansen på Koldinghus», hvilken sistnämnda roll hon själf lär räkna som sin bästa.

Vi erinna för öfrigt endast om, huru väl den begåfvade och dugande artisten lyckats i så skilda uppgifter som titelrollen i »Österlunds Hanna», den rödhåriga våpiga Lavinia i »Familjen Jensen» och senast som den vackra distinguerade fru Mabel i »Tårarnes tyranni».

KÄRLEKSSCENEN UR »EN LYCKORIDDARE».

För ett par veckor sedan återgafs i HVAR 8 DAG, strax efter premiären å Svenska teatern, en bild från Harald Molanders »En lyckoriddare» — dansscenen hos Wulff Grijp.

I dag äro vi i tillfälle visa en annan vacker scen ur det stämningsfulla stycket. Det är ungefär midt i tredje akten. »Lyckoriddaren» Lars Wivalt (hr de Wahl) och Wulff Grijps dotter Gertrud (fröken Lundeqvist) äro ensamma — tredje man är Cupido! Gertrud gömmer ansiktet i händerna. Wivalt tar lutan, stöder sig mot hennes stol och knäpper ett ackord. Hon rycker till. Då sjunger han med dämpad stämma:

Amor han kan, som en tyrann
Plåga människobarn för sann.
Kvinna och man, hvar han dem fann,
Allt med sin skäckta drabbar han.
All kreatur, fåglar och djur,
Gå ej fria från hans tortur,
Sådan filur!
Är den lille Amour!

När han kan nå gudinnor små,
Hvilka högst under himlen gå,
Ack, ho kan då undra uppå,
Om han förhäxar oss också?
Finnes en kur mot hans blessur?
Känner skön jungfrun den — eller hur?
Ack, en filur!
Är den lille Amour!

(Han griper hennes händer och kysser dem. Hon ser upp på honom och sluter ögonen. Då drar han henne upp i sin famn och hon slår armarna om hans hals).

EN STOR KYRKLIG FÖRENING.

(TILL BILDEN Å NASTA SIDA).

Presbyterianismen företräder som vi veta den åsikt inom den reformerta kyrkan, hvilrens grundval är den s. k. presbyterialförfattningen efter Calvins mönster. Presbyterianismen har sin hufvudgård inom den *skotska* kyrkan, hvilken i sin fullaste konsekvens genomfört denna kyrkoförfattning.

Vid tillämpningen af systemet har den skotska kyrkan dock sönderfallit i tre olika kyrkosamfund: den allmänna landskyrkan (Church of Scotland), den skotska frikyrkan, (Free Church) och den förenade presbyterianska kyrkan, (United Presbyterian Church). Dessa tre kyrkor skilja sig hufvudsakligen från hvarandra i fråga om uppfattningen af kyrkans och statens förhållande till hvarandra, särskildt beträffande kyrkans underhåll och beroende af staten.

Det egentliga tvistefröet emellan skotska statskyrkan och de två dissenterkyrkorna gäller icke läran utan administrationen och särskildt patronatsfrågan. I denna sak ha de båda »trikyrkorna» arbetat tillsammans under det att »The Big Kirk» stått för sig. Denna föreningspunkt har just i dagarne fört de båda dissenterkyrkorna tillsammans till en stor försoning och sammanslutning, hvars högtidligaste ögonblick just återgifves å bilden på nästa sida.

Den förenade presbyterianska kyrkan är den äldsta af de båda, och, som namnet antyder, föreningen af många mindre protesterrande församlingar. Den leder sitt ursprung från 1732. Då blef en af den skotska statskyrkans främste prester, Ebenezer Erskine, ställd till ansvar för en predikan, i hvilken han angripit patronatsrätten och visat hur mycket ondt som uppstod däraf att olämpliga präster påtvingades församlingarne. Hans frimodighet kostade honom kappan, men han bildade en ny religiös korporation och vid århundradets slut hade dess första fyra församlingarne femtdubblats.

Tjugo år efter denna första separation utgick en ny dissenterkorporation från skotska kyrkan och åter gällde tvisten patronatsrätten. Presbyterianiet i Dunfermline vägrade 1752 som församlingsherde i Inverkeithing insätta en ovälkommen present och den störste opponerten Thomas Gillespie i Carnock blef afsatt,

androm missnöjda till varnagel. Men hans fall blef grunden till en ny dissenterförsamling. År 1847 förenades alla dessa 518 församlingar till den »Förenade Presbyterianska Kyrkan».

Den skotska »Frikyrkan» frambröt åter som en flod bryter ut från en glacier. Den frihetsanda som under 19 århundradets första kvartal låg i luften visade sig i Skottland i förnyad agitation mot patronatet och man gjorde en ny ansträngning för att gifva folket bestämmanderätten i fråga om val af prest. Men statskyrkan befanns vara bunden till händer och fötter vid världslig lag och de världsliga domstolarne förklarade att patronatsrätten icke på något sätt kunde upphävas.

Då ägde, den 18 maj 1843, den stora utbrytningen rum. Nära femhundra präster — bland dem de mest framstående — afsade sig sina ämbeten och trotsade alla umbäranden för att vittna för Kristi öfverhöghet öfver sin kyrka. Många tiotusental lekmän och alla statskyrkans utländska missionärer följde dem. Genast organiserades en kyrka på nationella grunder; pengar strömmade in; i nästan hvarje socken i Skottland byggdes en frikyrka. Till den stora gemensamma fonden bidrager hvarje församling efter råd och lägenhet och hvarje prest erhåller af den 200 pund st. pr år, oberoende af det belopp med hvilket hans församling bidragit. Detta var upphofvet till Skotska frikyrkan, hvilken under sin mindre än 60-åriga tillvaro har frambragt högst framstående predikanter, lärde och skriftställare.

Dessa två stora kyrkosamfund ha nu i dagarne förenats under namn af »Den Förenade Frikyrkan i Skottland». Hvar för sig ha de utträttat ett stort och ädelt arbete. Ingen kyrka i världen, med ett enda undantag, har så stort antal utländska missionärer i proportion till medlemskap som den förenade presbyterianska kyrkan. Frikyrkan har också underhållit missionsverksamhet i stor skala i Indien, Afrika och Nya Hebriderna.

Men hvad det allvarliga Skottland nu emotser och hvad dess invånare nu betrakta dessa de båda dissenterkyrkornas förening som ett förebud till, det är den stora försoningen och slutliga föreningen af den skotska statskyrkan med den förenade frikyrkan.

EN HISTORISK DAG FÖR SKOTTLAND.

Föreningen af fria och förenade presbyterianska kyrkorna i Skottland ägde rum i Edinburgh den 31 sisl. oktober i närvaro af många de mest representativa skottar. Dr Ross Taylor (till höger), i fria kyrkan, trycker handen på dr Mair i förenade presbyterianska kyrkan. Bland de närvarande celebriteterna igenkännes lätt lord Rosebery strax bakom dr Taylor. Bakom dr Mair står bl. a. lord Aberdeen.

STRINDBERGS »TILL DAMASKUS».

Fotografier för HVAR 8 DAG.

Den 19 dennes gick den första stora Strindbergspremiären för säsongen öfver Dramatiska teaterns scen. Då uppfördes första afdelningen af Aug. Strindbergs dubbeldrama »Till Damaskus». Det är

tekniska svårigheter som sjutton tablåers changement framkalla. Dessa sceniska anordningar äro följande: Där första kulissparet har sin plats har man anbragt ett mindre proscenium (föreställande

TREDJE AKTEN: ASYLEN.

Systemen (fröken Dörum).

Den okände (herr Palme).

från generalrepetitionen å det i mer än ett afseende märkliga skådespelet som våra fotografier äro tagna.

Repetitionerna å »Till Damaskus» togo sin början redan i september och fortgingo under denna och följande månad, vid hvars slut stycket var färdigt att framföras fast det fått vänta i följd af »Fregattkaptenens» nästan oväntade succès.

Premiären af »Till Damaskus» var främst märklig genom de alldeles nya scen- och dekorationsarrangemang, hvilka nödvändiggjorts i följd af de

en något förvittrad mur, med klängväxter, genom hvilket man ser den scen å hvilken dramet spelas. Alla sidokulisser ha slopats. Å fonderna äro bilderna: ett rum, en skog, ett kök o. s. v. målade perspektiviskt, så att då den spelande står framför en fond, tycks han befinna sig inne i rummet eller landskapet. Nästan allt hvad rekvisita heter har försvunnit — allt är måladt å fonden. Det säger sig själft, att genom dessa anordningar scenförändringarne kunna försiggå nästan blixtsnabbt.

FJÄRDE AKTEN: HAFVET.

Den okända (fröken Bosse). Den okände (herr Palme).

VÄRLDENS STÖRSTA FOLKSKOLEHUS.

ETT OCH ANNAT OM VÅRT FOLKSKOLEVÄSEN.

Fotografier för HVAR 8 DAG af fotograf Ellquist, Stockholm.

NYA FOLKSKOLEHUSET Å KUNGSHOLMEN I STOCKHOLM.

Om än det ofta hörda talet om den svenska folkbildningens enastående höjd icke är mycket att bygga på och i hvarje fall ingalunda innebär, att vår folkundervisning skulle kommit fullkomligheten så nära, att vi lugnt kunna slå oss i ro och låta världen ha sin gång, så ha vi åtminstone ingen anledning att skämmas för hvad vi nått. Och ehuru det visserligen icke direkt innebär någon bekräftelse på talet om vår rangplats, att världens största folkskolehus byggts upp just hos oss, så är det i alla fall en händelse, som pekar ditåt. Det skulle knappast ha kunnat inträffa, att ett dylikt palats rests i ett efterkommet land.

Världens största folkskolehus invigdes i förra veckan på Kungsholmen i Stockholm. Det rymmer i sin nya tillbyggnad 48 lärosalar, 4 större slöjdsalar, 1 ritsal samt 2 gymnastiksal; dessutom bostäder för förste läraren, vaktmästaren och maskinist. Rummen äro stora, ljusa och luftiga. Alla golf äro gjutna i cement och försedda med korkmattor. I källarvåningen finnas en präktig badinrättning med badstu, karbad och en rymlig bassäng.

Den nya byggnaden har fullt färdig kostat 470,000 kronor utom tomten, som församlingen ägde förut. Tillsammans med ett 1889 byggt skolhus, som tillhör samma komplex och innehåller 85 läro- och 6 öfningssalar rymmer detta hus 4,000 barn. Församlingens skolpliktiga barn utgöra f. n. 3,400.

Fasaderna till komplexet upptaga en sträckning af 300 meter. Korridorerna utgöra sammanlagdt en kilometer och gården är stor som Gustaf Adolfs torg. Huset har

uppförts af byggmästaren L. Östlihn under kontroll af arkitekten E. Hægglund.

Betecknande för stadsdelens och undervisningens utveckling är, att man 1872 nöjde sig med ett skolhus om 12 lärosalar.

* * *

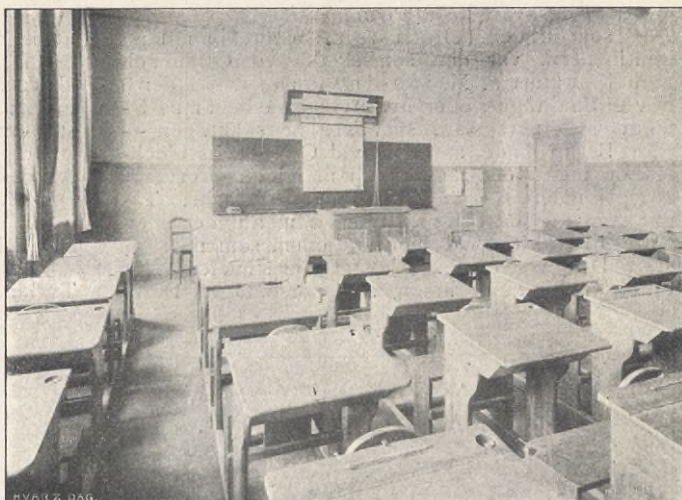
Det kan vara ganska lämpligt att i detta sammanhang erinra om, hur vårt folkskoleväsen under tidernas lopp utvecklats sig ur de barnskolor, som redan på 1500- och 1600-talen funnos, ehuru de ännu i slutet af sistnämnda århundrade icke utgjorde mer än ett femtiotal i hela vårt land, underhållna med donationer, krono- eller kyrkotionde. I 1686 års kyrkolag föreskrefs visserligen, att ingen skulle trolöfvas, som icke kunde Luthers lilla katekes och att kyrkoherden skulle låta sig angeläget vara, att ungdomen i hans socken lärde läsa i bok. Men detta påbud tillämpades nog icke särdeles strängt,

KOLLEGIE- OCH SÅNC SAL.

och läskunnigheten förblef, trots mönstringarna vid husförhör och nattvarvs-läsningar, ganska skral ännu halft annat århundrade framåt. Likväl inrättades under 1700-talet ett betydande antal barnaskolor både fasta och — framförallt — flyttbara. I ett cirkulär af 1779 heter det emellertid, att barnaskolor »mångentädes ännu saknas». Den undervisning, som meddelades i de skolor, som funnos, var naturligtvis ganska enkel. Vanligen torde den ha inskränkt sig till »lillkatekesen» och när den gick därutom, så rörde den sig om »storkatekesen» och bibliska historien. Hvad därutöfver var ansågs kanske icke precis vara af ondo, men åtminstone ganska onödigt. Den som kunde sin katekes utantill och dessutom kunde läsa i bok, var fullärd. Att kunna läsa skrifvet var en ganska sällsynt kunskap bland allmogen, och skrifkonsten var ännu långt in på 1800-talet en högst ovanlig talang. Att kunna rita sitt bömärke ansågs tillräckligt. Att kunna skriva sitt namn annat än »med handen på pennan» var en lyxkunskap. Bland den ännu lefvande generation, hvars uppväxtår infalla under århundradets förra hälft, torde skrifkonsten kunna sägas fortfarande befinna sig på denna nivå. Den undervisning, som gafs, sköttes i lyckligaste fall af kapellaner och klockare. Ätminstone de senare hade i regel icke mycken boklig kunskap att dela med sig af. Och ännu mindre hade de barnalärare, hvilka såsom invalider satts till sin syssla, därför att de icke dugde till något annat arbete.

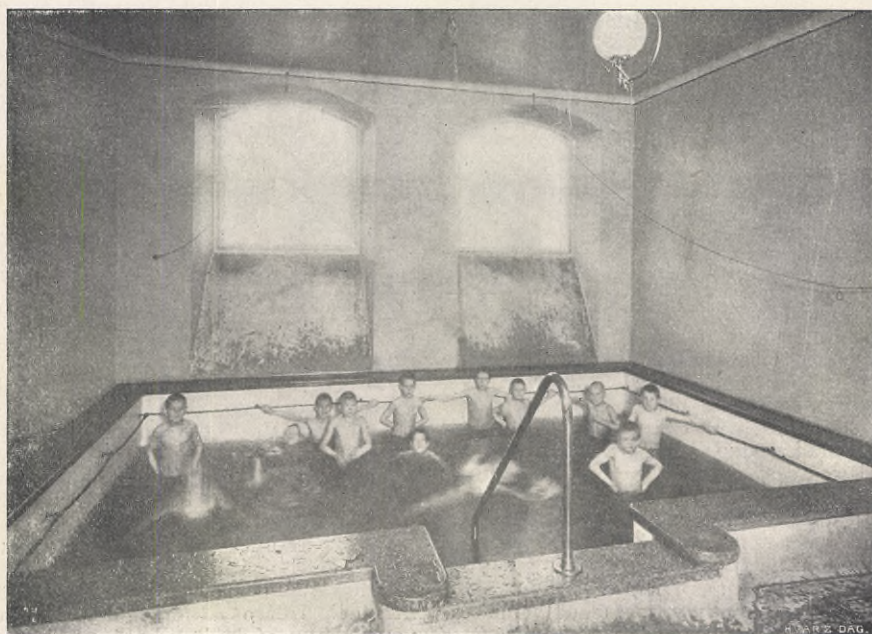
Den folkskoleundervisning, vi för närvarande äga, kan räkna sitt ursprung från 1842 års folk-

SKOLSAL.

skolestadga. Ännu året förut *saknade mer än hälften* svenska församlingar såväl fasta som ambulande skolor. Folkskolestadgan af 1842 bestämde, att hvarje församling skulle ha en, helst fast, folkskola med vederbörligen godkänd lärare. För utbildning af dessa lärare inrättades folkskolelärareseminarier.

Därmed var grunden lagd. Hur sedan vårt nuvarande folkskoleväsende, trots alla brister, fasta byggnad därpå kunnat resas, är ett kapital, som i sina hufvuddrag torde kunna förutsägas vara allmänt bekant och i sina detaljer undandrager sig möjligheten af en antydan på några rader.

BADRUMMET I KUNGSHOLMENS NYA FOLKSKOLA.

DEN HEMSKA JÄRNVÄGSOLYCKAN VID OFFENBACH.

En af de svåraste af de många järnvägsolyckor, som under den senare tiden förekommit på kontinenten, var den som skedde vid Offenbach nära Frankfurt a. M. i torsdags fjorton dagar (den 8 nov.) Snälltåget, eller hvad tyskarne benämna D-tåget — ett tågslag, snabbare än snälltågen — från Berlin hade stoppats vid Offenbachs blockstation men i den rådande dimman icke observerat stoppsignalen, förr än denna redan förbifarits. Tåget stannade då och gick tillbaka, men under tiden hade banvakten vid blockstationen, som missförstått D-tågets rörelser, kastat om signalerna för ett från Mulheim kommande persontåg. Detta

ut genom fönstret. Han hade fått det ena benet ut, men syntes därpå sjunka tillbaka i flammorna.

Däremot räddades alla i den näst sista vagnen, ehuru äfven denna uppbrändes, så att endast järnunderredet står kvar. Af den sista vagnen återstå endast några sönderbrutna järndelar, så fullständigt har stöten och elden förstört densamma. Af de dödade funnos endast några få förkolnade bendelar och rester af metallsaker, såsom ringar o. d., så att identifieringen varit ytterst svår och man icke vet alla de omkomnes namn.

Icke på länge har någon järnvägsolycka i Tyskland orsakat ett sådant uppseende som denna

JÄRNVÄGSOLYCKAN VID OFFENBACH.

rusade in just då D-tåget återvänt och stod stilla vid signalen, samt for med full fart på D-tåget. Lokomotivet splittrade därvid den sista af D-tågets vagnar, en sofvagn, och formligen klöf densamma i två delar. Den näst sista vagnen, äfven en sofvagn, kastades upp och nästan ställdes på ända. Vid sammanstötningen sprang därjämte gasbehållaren för belysningen — gasbelysningen är vanlig på de tyska järnvägarna — gasen antändes af elden i lokomotivet till det påkörande tåget och den sista vagnens spillror råkade samtidigt med sammanstötningen i brand. Samtliga i denna sista vagn befintliga resande, 13, omkommo. De som icke dödades direkt vid sammanstötningen uppbrändes. Räddning var omöjlig. En herre, väl den ende, kom så långt att han försökte stiga

ohyggliga, vid hvilken inklämda, sårade passagerare, utan möjlighet att röra sig eller försöka rädda sig, lefvande brändes. Olyckan torde försaka en reform i fråga om de tyska genomgångvagnarnes konstruktion i den riktningen, att dessa vagnar äfven förses med sidörrar för hvarje afdelning, att använda såsom nödutgångar. En sådan anordning har sedan flere år äfven i riksdagen begräts, men hittills utan resultat.

I det förolyckade tåget voro äfven två svenskar, grefvarne Hamilton från Hjelmsäter, far och son. Dessa befunno sig lyckligtvis i den näst sista vagnen och blefvo därför räddade. Endast kvarlevorna af en af de dödade har med säkerhet kunnat igenkännas. Det är liket af ett ryskt statsråd. De öfriga likresterna skola läggas i en gemensam graf.

Andy Mac Gee var brandsoldat i Newyork och hade hvarje afton tjänstgöring å Grand Opera House, där »Ada Howards fars- och operettsällskap» spelade »Pocahontas». Han hade ingenting annat att göra än att stå vid första ingången till scenen och vakta på rampljusen samt se till att ljusen bland sidodekorationerna inte tände eld på desamma. Det var en lugn, blyg ung man, mycket starkt bygd och med ett vackert nästan barnsligt ansikte.

Miss Agnes Carrol var tredje flickan från höger i amazonernas första led och mycket vacker. Egentligen skulle hon ha haft sin plats på flygeln, men hon var så stolt och högdragen att hon endast sällan kunde förmås till ett leende, men aldrig åt herrarne på parkettens första bänkar. Brady, regissören, som jämväl var »andre komiker», sade att en flicka på flygeln borde åtminstone se ut som om hon själf hade roligt och ehuru han inte ville begära att hon skulle prata med dem på andra sidan rampen, så skulle hon åtminstone ge dem en blick då och då till tecken att allt stode väl till. Men miss Carrol var inte öfverens med honom härutinnan och därför blef hon nerflyttad till nummer tre och en annan flicka, som var mera intresserad af publiken, intog hennes plats.

När miss Carrol inte var på scenen brukade hon sitta på de mattbelagda trappstegen till tronen, hvilken ej användes efter första scenen, och läsa romaner eller sticka på ett par muddar som hon lämnade till en af uppsasserskorna när hon skulle in på scenen. En afton kom signalen fortare än vanligt, därför att primadonnan inte fick taga sin vals da capo och regissören skyndade på dem. Uppasserskan var ej inom synhåll, hvarför Agnes räckte boken och stickningen till Mac Gee med orden:

»Vill ni taga dessa åt mig tills jag kommer ut.»

Hon såg på honom för första gången när hon gaf honom sakerna och han kände, liksom han känt många gånger förut, att hennes skönhet mycket tydligt störde hans lugn. Det hvilade något så blygt öfver hennes ansikte när hon ej var på scenen och något så innerligt vänligt, att han blef stående med de blå ylemuddarne, som ännu voro varma af hennes händer, utan att förändra den ställning han hade när hon lämnat honom sitt arbete. När hon kom ut, gaf han henne det tillbaka och lyfte på mössan till svar på hennes tack. En af de andra amazonerna skrattade och hviskade: »Agnes håller sig väl med brandgossen», hvilket kom mr Mac Gee att rodnande draga sig undan. Han vågade icke se efter hvad verkan yttrandet hade på miss Carrol. Men nästa afton tog han af sig mössan för henne och sade helt djärft »god afton!» Sedan dess gaf han flitigt akt på henne. Han trodde sig göra det så fint att hon inte observerade honom, men det var därför att han var karl. Ty flickorna märkte det genast och hade mycket roligt åt det i sina klädloger.

Gamle Sanders, som varit korist i en mängd operettsällskap sedan han var tjugo år och som alltid var pessimist, brukade finna stort nöje i att tala illa om de andra medlemmarne i sällskapet för Mac Gee och berätta historier om dem af för deras karaktär graverande art. Han hade inte något godt att säga om någon af dem och Mac Gee började tro att scenen var en högst förfärlig plats. Detta gjorde honom mycket ledsen och han kunde i förstone icke begripa hvarför — tills han upptäckte att han hyste stort intresse för miss Agnes Carrol och att hennes karaktär för honom

var en sak af högsta vikt. Han hade ofta önskat fråga gamle Sanders om henne, men han var rädd därför dels emedan han ansåg sig böra taga för gifvet att hon var en bra flicka dels emedan han fruktade att Sanders skulle berätta motsatsen.

Men en kväll när hon gick förbi dem, lika stolt och högdragen som alltid, lät gamle Sanders höra en missbelåten grymtning och Mac Gee kände att han blef mycket röd.

»Se där», sade Sandels, »där är en flicka som borde vara ifrån det här yrket. Hon är alldeles för god för det och kommer aldrig att lyckas. Inte för det hon inte skulle kunna hålla sig uppe, men hon är så litet intresserad af det och lägger inte in något af själ i det lilla hon har att göra. Hon kan ju sjunga en smula, men hon kan inte göra dansstegen.»

»Hvarför stannar hon här då?» sade Mac Gee.

»Well, dom säger att hon har en bror att försörja. Han är för ung eller för lat att arbeta eller krympling eller hvad det är. Hon har försökt ge sanglektioner, men kunde inte få några elever och nu lefva hon och hennes bror på det här.»

Andy Mac Gee kände en stor tyngd lyftad från sitt bröst. Han blef mer och mer intresserad för miss Agnes och började fundera ihop små anföranden ämnade för henne i afsikt att visa, huru djupt hans högaktning var för henne och hvilken angenäm ung man han kunde vara om hon bara blefve bekant med honom.

Hon svarade honom alltid mycket stilla och mycket vänligt men utan att visa det minsta spår till vänskap eller någonting ditåt och han kände att han aldrig skulle komma att bli mer bekant med henne än första aftonen hon talade till honom. Men tre eller fyra gånger fann han att hon betraktade honom. Detta samt något visst, som han trodde sig märka i hennes sätt, och just den tillbakadragenhet, hon visade, lade han på hjärtat. Han räknade efter huru mycket han sparat ihop af sin lön och kom till den slutsatsen, att med det och sin månatliga inkomst kunde han mycket väl gifta sig. När han kommit så långt, blefvo hans känslor för henne allt tydligare och till och med flickorna slutade nu skratta åt saken, hvilken de insågo verkligen blifvit mycket allvarsam.

En eftermiddag var det en stor eldsvåda. Mac Gee och tre andra brandsoldater föllo från taket och blefvo något skadade. Tidningarna uppgäfvo att det var lifsfarligt och när Andy som vanligt infann sig på teatern på aftonen blef det stor förvåning och allmän glädje. Och dagen därpå talade en af de skadade brandsoldaterna, hvilken måst stanna på sjukhuset öfver natten, om för Andy att en mycket vacker dam kommit dit och bedt att få träffa honom. Men när hon kom in sade hon: »Det var inte den jag ville träffa, det stod i tidningarne att mr Mac Gee var skadad». Hon hade vägrat uppgifva sitt namn och gick därifrån synbarligen mycket lättad.

Andy vågade tro att damen varit Agnes Carrol och på aftonen försökte han få tala vid henne, men hon undvek honom och gick genast till sin klädloge så fort hon var ledig från scenen. Men Andy hade föresatt sig att tala vid henne och väntade på henne vid artisternas utgång, i stället för att genast gå tillbaka till brandstationen och aflämnas rapport, hvilket var fullkomligt orätt och kostade honom en dags aflöning. Det var tisdag och statisterna hade just fått sin betalning. De kommo med sina kuvert i handen och talade om

de olika restauranter, där de skulle på passande sätt fira det hvarje vecka återkommande »spöket». Agnes kom bland de sista. Hon var klädd i slöja och banade sig brådskande väg genom mängden af halfvuxna pojkar, dagdrifvare och fattiga anhöriga som lågo »i bakhåll» och svärmade kring lyktan vid utgången som mal kring ett ljus.

Andy skyndade sig att stiga fram för att följa efter Agnes, men innan han kunde hinna upp henne hade hon blifvit tilltalad af en man. Hon stannade och svarade honom i lågmäld ton. Andy hörde stilla på med ett skärande svartsjukt tvifvel i hjärtat. Så såg han karlen gripa efter kuvertet med pengarne, som hon höll i handen, och hörde honom säga: »Gif mig det, hör du!» Hon drog undan sin hand och började springa, men han fick henne fast vid armen. Då sprang Andy fram och slog omkull honom. Därpå tog han honom i kragen och började hamra på honom.

»Låt bli honom» skrek flickan, »låt bli honom!»

»Låt bli hvad —», svarade Andy.

»Låt bli, hör ni inte?» ropade kvinnan om igen. »Han har rättighet att taga pengarne. Han är min man».

Andy Mac Gee bad att få bli kommenderad från tjänstgöringen vid teatern och hans anhållan beviljades. Men från den stunden var han mycket olycklig och nedslagen och var vid så dåligt humör och så obehaglig, så att hans kamrater nästan funderade på att gifva honom en hardgriplig »ju-

stering». Men när det blef eldsvåda visade han sig lika duktig som de andra och var så hänsynslös att befålet, som tog miste på dumdristighet och tapperhet, anmälde Andy till befordran och han blef förste man vid en annan brandstation. Men han tycktes inte trifvas bättre där och var mycket illa omtyckt.

Vintern gick och sommaren kom. En dag mötte Andy gamle Sanders, hvilken han försökte undvika, emedan ett möte skulle rifva upp smärtsamma minnen. Men Sanders fick fatt i honom och gratulerade honom att ha fått medalj och ville nödvändigt att de skulle dricka ett glas.

»Och apropos», sade Sanders, just som Andy trodde sig skola bli honom kvitt, »kommer ni ihåg Agnes Carrol? Hon lär ha varit gift med en fyllbult, ett kräk som misshandlade henne. Well, en kväll hade han fått för mycket, steg miste och föll i floden. Det där superiet är något gräsligt —»

»Och hans hustru?» kom det häftigt från Andy.

»Hon är med oss ännu», sade Sanders. »Vi äro på Bijouteatern den här veckan. Kom in och se pjesen».

Brady, regissören, vinkade med ett papper åt direktören.

»Bref från Carrol», sade han. »Hon säger upp sig. Hon säger att hon skall lämna teatern och gifta sig igen. Det var en bra flicka», tillade han med en suck, »och hon sjöng inte illa, men hon kunde aldrig lära sig att röra på benen.»

EN VELOCIPEDE FÖR HANDKRAFT.

En anmärkningsvärd nyhet inom velocipedbranschen synes på denna bild, (fotografi af Olga Rinman, Göteborg). En urmakeriarbetare i Beckers urmakeriäffär vid Karlsborg, A. L. Larsson, har nämligen lyckats konstruera en bicycle, hvarigenom han, som varit lam i båda benen sedan sin tidigaste ålder, nu är i stånd, att med armarne vefva, i stället för att trampa fram densamma. Någon torde undra, hur styrningen tillgår när armarne äro tagna i anspråk förut. Detta sker medelst en sinrik mekanism, fastgjord i ett läderbälte spändt om lifvet. Denna mekanism tvingar vid minsta vridning på kroppen styrstängan att tjänstgöra fullt lika tillfredsställande som vid vanlig styrning. De båda käpparne, som synas anbragta å maskinen medföras för att vid behof af att stanna eller vid grindars öppnande o. s. v. hålla den uppe.

Hr L. är nu i stånd att såväl sommar som vinter, när vägarna det tillåta, med ovanlig hastighet fortskaffa sig. Sommartid åker han med lätthet och utan möda 15 å 20 km. i timmen. Som synes är maskinen prydlig.

Uppfinningen länder ägaren till all heder, stor nytta och vederkvickande nöje.

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

NYVALDA RIKSDAGSMÄN. III.

Till representant i Andra kammaren för Flundre, Väne och Bjerke domsaga i Elfsborgs län har i höstas utsetts kontraktsprosten *Karl Ludvig Johansson* i Stora Mellby.

Nyligen egde val rum till Andra kammaren för Östra och Västra Hisings härad, hvarvid till valkretsens representant utsågs fabriksdisponenten *David Wilhelm Flobeck*.

HYLLNING.

Å hotellet i Svedala afhölls häromdagen under stor tillslutning en vacker hyllningsfest för en af samhällets mest framstående medlemmar v. häradshöfdingen *Nils Åkesson*, med anledning af hans 25-åriga verksamhet som ordförande i Svedala sparbank och kommunalnämnd, hvilken senare befattning han nu lämnar.

Häradshöfding Å. har innehaft och innehar fortfarande en mängd offentliga och kommunala uppdrag. Ledande och imitativrik å många områden, har Å. i saker, som rört den församling, till hvilken han hör, utfört ett stort inflytande och hans åsigt alltid varit afgörande och till kommunens bästa. Högt skattad för sin vinnande personlighet och praktiska duglighet har häradshöfding Å. förvärfvat sig en stor skara vänner och åtnjuter stor aktning i vida kretsar.

DÖDSFALL.

Den 26 okt. afled i Luleå en af länets i sin krafts dagar mer bemärkte affärsmän *J. F. Lindgren Olsson*. Sedan 1855 bedref L.-O. egen affärsverksamhet, främst omfattande trävaror och lappmarksprodukter. Den hädangångne, som vid sin död nått 67 års ålder, var mönstret för en make och fader, mot omgifningen en vänsäll och frytlig man, hvars minne länge skall lefva älskad.

Intendenten vid Borgholms badinrättning, dr *Olof August Thawenius* afled i Stockholm den 30 sisl. oktober, 47 år gammal.

Dr T. hade gjort den medikala gymnastiken till hufvudsakligt mål för sin verksamhet som läkare och var efter assistentverksamhet vid Östermalms medikala-gymn. institut 1893 anställd hos den bekante prof. Winternitz i Wien. Sedan 1894 praktiserande läkare i hufvudstaden inköpte han i fjol Borgholms badinrättning, där han under tvänne somrar varit en omtyckt läkare, under hvars ledning den redan förut i högt anseende stående badanstalten tagit ett betydligt uppsving.

Den 3 dennes afled vid Svartsjö f. d. kronolänsmannen och poststationsföreståndaren *Johan Christoffer Aurelius* i en ålder af några dagar öfver 77 år.

Med Å. bortgick en riktig hedersman, som genom sin pliktrogenhet, vänsällhet och ett af sanna humanitet prägladt uppträdande öfverallt tillvunnit sig tillgifvenhet och aktning. På sin människovänlighet och oegennyttiga gaf han flerfaldiga prof under sin verksamhet som länsman, då han ofta med egna medel räddade fattigt folk från utämning. Vid sin afgång ur tjänsten erhöill han ock en minnesgåfva som bevis på de stora sympatier han förvärfvat sig. Stort är deras antal som med de anhöriga dela saken efter den gammaldags kärnfulla och gedigne mannen.

Uddevallas äldrige f. d. borgmästare *Otto Emil Sandegren* hädankallades den 5 november i sitt 85te lefnadsår.

Borgmästare S. hade under en lång följd af år varit stadens styresman och med kraft, begåfning och framgång verkat till samhällets bästa. S. blef rådmän 1846 och 1853 borgmästare. Från denna tjänst tog han i följd af sjukdom afsked 1898. I sin krafts dagar var S. en verksam man. Han deltog i yngre år i politiken, som medlem af borgarståndet 1862-66. Staden Uddevallas utveckling låg honom naturligtvis främst om hjärtat. Dess kommunikationer och planteringar — särskildt Skansberget — äro synnerligen förbundna med hans namn, som länge med vördnad och tacksamhet skall nämnas i Uddevalla.

En af Wäxiö stifts mera framstående prästmän kyrkoherden i Virestad *Johan Lorentz Wickelgren* afled den 8 ds vid nära 75 års ålder.

W. var ej blott en lycklig predikant utan ock en sannt varmhjärtad man, som förstod att göra sig högt värderad af sina församlingsbor, hvilkas fröjder och sorger han med sitt trofasta, öppna sinne städe var redo att dela. Den välvillige och högt begåfvade själsovrigaren hade ock förvärfvat sig sympatier, hvilkas uppriktighet tagit sig djupt ntryck vid den älskade herdens bortgång.

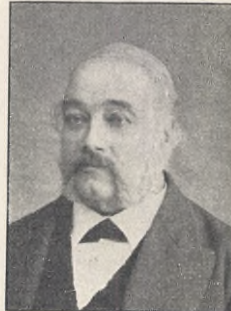
K. L. JOHANSSON.

D. W. FLOBECK.

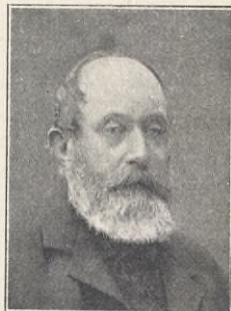
NILS ÅKESSON.

J. F. LINDGREN OLSSON.

O. A. THAWENIUS.

J. C. AURELIUS.

O. E. SANDEGREN.

J. L. WICKELGREN.

GATUOLYCKORNA I STOCKHOLM.

Fotografier för HVAR 8 DAG af fotograf Ellqvist, Stockholm.

RASET VID FREDSGATAN N:o 22.

Tisdagen den 13 november var en formlig Tycho Brahe-dag, i det på olika ställen i landet inträffade ett stort antal allvarsamma olyckor, hvilka kostade en mängd lif. Explosionen å ångaren Fingal i Gefle blef tre eldares bane, vid västkusten funno tre fiskare döden i vågorna och vid järnvägsolyckan vid Nattavaara ljöt en lokomotivförare en ögonblicklig död. De två gatuolyckorna i Stockholm, från hvilka vi här återgifva ett par fotografier, voro allvarsamma nog och vållade skada till person och egendom, men kräfde dess bättre intet lif.

Midt i en af de lifligast trafikerade stadsdelarne, vid rifningsarbete af huset n:o 22 Fredsgatan, rasade på e. m. taklisten och ryckte med sig ställningen. Det var med knapp nöd som förbipasserande personer undsluppo att träffas af den nedstörtande bråten. Två unga flickor blefvo dock skadade, den ena så allvarsamt att hon måste föras till sjukhus.

Ungefär samtidigt inträffade en för Stockholm ingalunda ovanlig företeelse: ett värdslost sprängskott, som förorsakade en vidsträckt förödelse. Det var å Götgatan, uppe vid Skanstull. Kolossala stenblock öfverströdde gatan och inkastades i ett midt för beläget en-vånings trähus, som totalt ramponerades. I huset inrymdes ett brödmagasin, hvars innehafvare fick mycket förstördt. En sex-årig gosse slapp ej undan med »blotta förskräckelsen», hvilken emellertid hade ett betydligt allvarssammare inflytande på den lille än den ej farliga kroppsskadan.

De båda olyckorna komma naturligtvis att föranleda ytterligare skärpning af kontrollen vid gatuarbetena i hutvudstaden, hvilka förunderligt länge fått bedrivas oförsvarligt lättsinnigt.

SPRANGNINGEN VID GÖTGATAN.